



**Iosephi Vicecomitis Ambrosiani Collegii Doctoris  
Observationes Ecclesiasticæ In quo [!] de Antiquis  
Baptismi Ritibus, ac Cæremonijs agitur**

**Visconti, Giuseppe**

**Parisii, 1618**

Cap. 10. Baptisterij locus reliquo Ecclesiæ pavimento inferior erat, ad illud  
tribus gradibus iter patebat, causæ afferuntur, & de diuerso marium, &  
fœminarum baptisterio ibidem late.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64585](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64585)

faci baptismatis vnda laurent. Quod & adhuc vbiq; gentium seruetur, & tam multis veterum scriptorum testimonijs constat; vt ea afferre, sicut superuacaneum, penè infinitum sit.

*Baptisterij locus reliquo Ecclesia pavimento inferior erat; ad illud tribus gradibus iter patebat; causa afferuntur; & de diuerso marium, & sceminarum baptisterio ibidem late.*

## CAP. X

**V**erùm pro plena loci, in quo baptisteria erant, cognitione amplius scire oportet, Cur baptisterij locus reliquo Ecclesia pavimento inferior esset. ea reliquo Ecclesiæ, siue capellæ pavimento longè inferiora fuisse, vt Christi sepulturam, cuius symbola erant, subterranea humilitate referrent. Quod multis argumentis probare, facile est. Nam S. Ambrosius lib. 1. de sacram. cap. 1. de eadem retractans, *descendendi* verbo utitur: *cum* (inquit) *forma baptismatis,* & *usus hoc habeant, vt ante fontem consecretur, & tunc descendat, qui baptizandus est.* Hoc verò locis inferioribus ex ipsa significandi ratione respondet. Eandem loquendi formulam videre est apud S. Gregorium lib. sacram. de sabb. Pentecost. *incipiunt orationes de Pentecoste die sabbato ante descensum fontis, & paulò post oratio ad missam post descensum fontis, Isidorum Hispalensem lib. 2. de diuin. Offic. cap. 24. cum baptizamur in Christo, per aquam renasci-*

Septem  
baptisterij  
gradus.

mur, ut purificati uiuificemur. Fons autem origo omnium gloriarum est, cuius septem gradus sunt, tres in descensu, propter tria, quibus renunciamus: tres in ascensu, propter tria, qua confitemur: septimus uero is est, qui & quartus, similis filio hominis: extinguens fornacem ignis, stabilimentum pedum, fundamentum aqua, in quo omnis plenitudo diuinitatis habitat corporaliter: Authorem Ordinis Romani de die Sabb. S. tunc deinde seola descendit ad fontes ad litaniam faciendam, & de sabb. Pentecost. antequam descendatur ad fontem ad baptizandum, legitur lectio prima, tentauit Deus: post ascensum uero fontis, ingrediendum est ad missam publicam, & Albinum Flaccum lib. de Diuin. Offic. cap. de sabb. S. Pasch. in baptismo septem gradus sunt, tres in descensu, propter tria, quibus renunciamus, tres alij in ascensu propter tria, qua confitemur. Septimus uero, qui quartus, similis filio hominis, extinguens fornacem ignis, & mox infra: finitis lectionibus, descendendum est ad baptizandum, & cap. 20. de sanc. Pasc. in hac hebdomada non sequitur post Euangelium Kyrie eleison, sed sacerdos dicit orationem, qua finita, descendunt ad fontes cum antiphona, rursus cap. 25. de vigil. Pentec. in uigilia Pentecostes ita agitur, sicut in sabbato sancto Pascha, antequam enim descendatur ad fontes ad baptizandum, legitur lectio prima. Finitis lectionibus, descendendum est ad fontes cum sancto chrismate, & cereis in magna reuerentia, decantando litaniam. His finitis baptizandum est, sicut in uigilia Pasche, post ascensum uero fontis, ingrediendum est ad missam publicam. Ex quibus praeterea intelligimus,

mus, ad ipsum baptisterij fontem tribus gradibus iter fuisse, cuius vestigium adhuc in baptisterio Lateranensi, & plerisque nostræ diocesis apparet. Et quidem ratio dignitatis, & misteriorum plena est, quam Isidoro, & Albino clarè prosequentibus, ego in medium proferre superfedeo. Illa potius explicetur veterum Patrum admirabilis, prudentia, qua diuersum baptisterij locum viris, ac mulieribus posuere. Nam, cum eodem tempore multos vtriusque sexus vitalibus aquis insitam naturæ labem expiare oporteret, quos veste nudari, illorū tēporū cōsuetudo postulabat, è certis lignis hinc, indè à terra exurgentibus, quasi duplicem fontem adeuntibus præbebant, in quo viri separatim à mulieribus, integra verecundia, baptizarentur. Ad quod alludens S. Cyrillus Hierosolymitanus in procatech. ipsos baptizandos monet, vt in adeundo baptisterium, neuter sexus in alterius loco assideat. Scribit enim: *reuerentiam adhibe, cum sit exorcismus, quousque alij exorcizari aderunt, viri cum viris, & mulieres cum mulieribus.* Et S. Ambrosius Epist. 33. cum de baptisterijs loqueretur, numerum pluralem adhibuit: *dimissis catechumenis, symbolum aliquibus competentibus in baptisterijs tridebam Basilica: non quia plura baptisteria essent, vt dictum est, sed quia vterque sexus distinctum locum habebat, vt plura viderentur.* S. quoquè Augustinus lib. 22. de ciuit. Dei cap. 8. meminit religiosissimæ feminæ, quæ per quietem cœlesti nuncio admonita vt in parte fœminarum ad baptisterium spectā-

Ad baptisterij fontem tribus gradibus iter erat, & causa.

Diuersus baptisterij locus viris, ac mulieribus assignatus erat, & quare.

te, crucis notam digito effingeret, à graui, di-  
 utinaque cancri contagione, præter morbi na-  
 turam diuino munere lanata est: in eadem, in-  
 quit, Carthagine Innocentia religiosissima fœmina  
 in mamilla cancrum habebat, admonetur in somnis  
 appropinquante Pascha, vt in parte fœminarum ob-  
 seruanti ad baptisterium, quacunque illi baptizata  
 primitus occurrisset, eundem locum signo Christi fi-  
 gnaret: fecit, & confestim sanitas secuta est. Apud  
 Synodum quoque Constantinopolitanam  
 Act. 1. tam clarè eius distinctionis mos apparet  
 vt etiam diuersa baptisteria mulieres habuisse,  
 videatur indicari, cum inquit: Stephanus, &  
 alter Stephanus dixerunt: cum essemus in baptisterio  
 Neophytistarum sine tunicis, & calceamentis exi-  
 stentium, Diaconis ipsas exorcizantibus, venit Epis-  
 copus noster Petrus, & eiecit nos foras, & introduxit  
 canonicas, & priuatim cum ipsis stetit per multas  
 horas. Ea enim neophytistarum mentio peculia-  
 rem baptisterij locum significat. Nec alienum  
 ab hoc loco fore existimo, si Authorum loca  
 ostendam, quibus mulieres distinctè à viris sa-  
 cram catechesin, & cæremonias accepisse, ma-  
 nifestū est, vt Ordinis Rom. denunciat. scrut.  
 ad elect. eadem die tanguntur aures, & nares cate-  
 chumenorū, digitis presbyterorum: stem super fœmi-  
 nas faciat similiter, & tit. de die sabb. S. hoc exple-  
 ro, ambulat in circuitu, imposita manu super capita  
 eorū, decantando excelsa voce. Credo in vnum Deum  
 patrē, & reliqua. Deinde vertit. se ad fœminas, &  
 facit similiter. Nam si vtrumque sexū ad sacras  
 cæremonias distinctè admitti honestatis ratio  
 postulabat nō video, cur non magis baptizari.

mulieres se-  
 paratim à  
 viris cate-  
 chesis cere-  
 moniis in-  
 biiciebatur.